

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 254/2011-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. júna 2011 predbežne prerokoval sťažnosť M T. a Ľ. T., B., zastúpených advokátom JUDr. F. V., B., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Sžo/14/2010 zo 7. decembra 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M T. a Ľ. T. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. marca 2011 doručená sťažnosť M T. a Ľ. T. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Sžo/14/2010 zo 7. decembra 2010 (ďalej aj „namietaný rozsudok“ alebo „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti vyplýva, že 27. januára 2003 bol Správe katastra B. (ďalej len „správa katastra“) doručený návrh na vklad vlastníckeho práva na základe zmluvy o prevode vlastníctva bytov z 3. júla 2002, ktorú uzavreli spoločnosť J., s. r. o., ako predávajúci a spoločnosť P., s. r. o., ako kupujúci. Návrh sa týkal vkladu vlastníckeho práva k 46 bytom v bytovom dome, súpisné č... na pozemku parc. č..., a k nim prislúchajúcim spoluvlastníckym podielom na spoločných častiach a spoločných zariadeniach a príslušenstve k bytovému domu a k zastavanému a príľahlému pozemku parc. č... Predmetný návrh bol zaevidovaný pod č. V-237/2003 (ďalej aj „skorší návrh na vklad“). Správa katastra tento návrh v celom rozsahu zamietla, a to rozhodnutím č. V-237/2003 z 19. augusta 2003.

Návrhom zo 14. augusta 2003 podali sťažovatelia správe katastra návrh na povolenie vkladu bezpodielového spoluvlastníctva k bytu č... na... poschodí bytového domu..., súpisné číslo..., postaveného na pozemku parc. č... (ďalej len „dotknutý byt“ alebo „byt sťažovateľov“) a k spoluvlastníckym podielom na spoločných častiach a spoločných zariadeniach označeného bytového domu, k pozemku zastavanému bytovým domom a k príľahlému pozemku parc. č... o veľkosti podielu..., pričom tento návrh sťažovateľov bol zaevidovaný pod č. V-3441/2003 (ďalej aj „neskorší návrh na vklad“). Dotknutý byt podliehal pod predmet prevodu, na ktorý sa vzťahoval aj už uvedený skorší návrh na vklad vlastníckeho práva zaevidovaný pod č. V-237/2003. Správa katastra vyhovelá 25. júna 2005 neskoršiemu návrhu sťažovateľov a rozhodla o vklade bezpodielového spoluvlastníctva k dotknutému bytu.

Medzičasom ale najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 1 Sž-o-KS 91/04 z 2. decembra 2004 zrušil rozhodnutie správy katastra z 19. augusta 2003, ktorým bol skorší návrh na vklad č. V-237/2003 zamietnutý, a vec vrátil správe katastra na ďalšie konanie. V ďalšom konaní správa katastra rozhodnutím č. V-237/2003 z 2. decembra 2004 skorší návrh na vklad

čiastočne zamietla, a to vo vzťahu k prevodu vlastníctva k 21 bytom, medzi ktorými bol aj byt sťažovateľov a pokiaľ ide o zostávajúcich 25 bytov, konanie prerušila. Proti rozhodnutiu správy katastra č. V-237/2003 z 21. júla 2005 v časti týkajúcej sa zamietnutia návrhu na vklad podali účastníci zmluvy odvolanie, o ktorom rozhodoval Krajský súd v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 24 Sp/26/2005, v ktorom rozsudkom z 10. novembra 2005 odvolaním napadnuté rozhodnutie správy katastra potvrdil. Tento rozsudok bol ako vecne správny potvrdený rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sž-o-KS 7/2006 z 25. januára 2007. Následne bolo katastrálne konanie o skoršom návrhu na vklad č. V-237/2003 na základe späťvzatia návrhu 16. mája 2007 zastavené.

Proti rozhodnutiu správy katastra z 25. júna 2005, ktorým sa vyhovel neskoršiemu návrhu sťažovateľov a rozhodlo o vklade bezpodielového spoluvlastníctva k dotknutému bytu, Krajská prokuratúra v Banskej Bystrici (ďalej len „krajská prokuratúra“) podala 13. decembra 2005 protest č. k. Kd 2129/05-7 v zmysle § 24, § 26 a § 27 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“).

V následnom správnom konaní o proteste prokurátora Katastrálny úrad v Banskej Bystrici (ďalej len „katastrálny úrad“) rozhodnutím č. P 11/2006 z 3. marca 2006 protestu krajskej prokuratúry vyhovel a zrušil rozhodnutie správy katastra č. V-3441/2003 z 25. júna 2005, ktorým správa katastra povolila vklad bezpodielového spoluvlastníctva k dotknutému bytu do katastra nehnuteľností. Rozhodnutie bolo potvrdené Úradom geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky (ďalej len „úrad geodézie“) č. LPO-1949/2006/BA z 26. júna 2006.

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 2 S/322/2007-86 zo 14. októbra 2009 podľa § 250j ods. 2 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) zrušil rozhodnutie katastrálneho úradu č. P 11/2006 z 3. marca 2006, ako aj druhostupňové rozhodnutie úradu geodézie č. LPO-1949/2006/BA z 26. júna 2006.

Najvyšší súd ako súd odvolací napadnutý rozsudok krajského súdu rozsudkom sp. zn. 5 Sžo/14/2010 zo 7. decembra 2010 podľa § 250ja ods. 3 prvej vety a § 220 OSP zmenil tak, že žalobu zamietol. Najvyšší súd v odôvodnení svojho zrušujúceho rozsudku okrem iného uviedol, že *„Vzhľadom k tomu, že o návrhu na vklad vedenom pod č. V-3441/2003, ktorý bol doručený správe katastra ako druhý v poradí bolo rozhodnuté dňa 25. 06. 2005, čiže skôr ako bolo právoplatne skončené konanie o prvom návrhu k totožnej nehnuteľnosti vedenej na správe katastra pod č. V-237/2003, bol protest prokurátora dôvodný. Správa katastra B. totiž porušila právnu normu ustanovenú v § 41 ods. 2 katastrálneho zákona, keď povolila vklad vlastnickeho oprava k nehnuteľnosti na základe návrhu doručeného na správu katastra ako druhý v poradí skôr, ako bolo právoplatne rozhodnuté o návrhu na vklad vlastnickeho práva doručeného správe katastra ako prvého v poradí, čím porušila zásadu priority zápisov do katastra nehnuteľnosti.“*

Proti rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžo/14/2010 zo 7. decembra 2010 smeruje sťažnosť sťažovateľov podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (IV. ÚS 23/05). Judikatúra ústavného súdu stabilne pripomína, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci (napr. I. ÚS 214/09). Podľa právneho názoru ústavného súdu preto nemožno akceptovať, aby napĺňanie úsilia o spravodlivé súdne konanie príslušným všeobecným súdom v danej veci nahradoval ústavný súd svojim vstupovaním a ingerenciou do tohto dosiaľ meritórne neskončeného konania. Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľov až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nie sú schopné protiústavný stav napraviť (IV. ÚS 322/09).

Najvyšší súd napadnutým rozsudkom rozhodol o zmene rozsudku krajského súdu č. k. 2 S/322/2007-86 zo 14. októbra 2009 a žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia úradu geodézie č. LPO-1949/2006/BA z 26. júna 2006, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie katastrálneho úradu č. P 11/2006 z 3. marca 2006, zamietol. Rozhodnutím úradu geodézie, ktoré bolo sťažovateľmi napadnuté v správnom súdnictve, bolo vyhovené protestu krajskej

prokuratúry a bolo zrušené rozhodnutie správy katastra č. V-3441/2003 z 25. júna 2005, ktorým správa katastra povolila vklad bezpodielového spoluvlastníctva k dotknutému bytu do katastra nehnuteľností v prospech sťažovateľov. Z toho vyplýva, že po zrušení rozhodnutia o vklade a vrátení veci na nové konanie pokračuje správny orgán v konaní o návrhu na vklad č. V-3441/2003.

Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry ústavný súd ďalej poukazuje na to, že základné právo na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) je „výsledkové“, to znamená, že mu musí zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí v právoplatne neskočenom konaní od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. júna 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstrániteľné činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Občianskom súdnom poriadku (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06). V nadväznosti na to ústavný súd pripomína, že v rámci konania o sťažnosti zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa konanie právoplatne skončilo.

Ak ústavný súd v rámci svojej doterajšej rozhodovacej činnosti pripustil výnimky z tejto zásady, išlo o prípady, keď ešte pred právoplatným skončením konania vo veci samej bolo v konaní o sťažnosti napadnuté právoplatné rozhodnutie, ktorým sa skončila iba určitá časť konania alebo ktorým sa riešila iba určitá parciálna procesná otázka. Podmienkou na pripustenie takejto výnimky však je, že v konkrétnom prípade musí ísť o rozhodnutie

spôsobilé výrazne a nezvratným spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv alebo slobôd sťažovateľa, ako aj to, že námietka ich porušenia sa musí vzťahovať výlučne na dané štádium konania a nemohla by už byť uplatnená neskôr (IV. ÚS 195/2010), prípadne by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe, prípadne v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09).

Sťažovatelia v sťažnosti namietali porušenie svojho základného práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 6 ods. 1 dohovoru a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ku ktorému malo podľa nich dôjsť rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžo/14/2010 zo 7. decembra 2010.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97), a preto namietané porušenie týchto práv je potrebné posudzovať spoločne.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že podstatou argumentácie sťažovateľov je ich nesúhlas s právnymi závermi najvyššieho súdu, teda s jeho interpretáciou a aplikáciou príslušných právnych noriem v ich právnej veci, konkrétne výklad § 41 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľnosti a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „katastrálny zákon“).

Podľa § 41 ods. 1 katastrálneho zákona v znení účinnom v rozhodnom čase práva k nehnuteľnostiam sa vpisujú do listu vlastníctva a do súboru popisných informácií katastra; tým sa stávajú hodnovernými, prípadne aj záväznými údajmi katastra.

Podľa § 41 ods. 2 katastrálneho zákona práva k nehnuteľnostiam (odsek 1) sa zapisujú v poradí, v akom sa správe katastra doručili návrhy na zápis do katastra, ak osobitný predpis neustanovuje inak.

Podstatnou námietkou sťažovateľov je, ako už bolo uvedené, ich nespokojnosť s výkladom § 41 ods. 2 katastrálneho zákona a jeho následnou aplikáciou na ich prípad realizovaný najvyšším súdom, na základe ktorého došlo podľa nich k vydaniu arbitrárneho rozhodnutia porušujúceho v sťažnosti označené základné práva. Základom argumentácie sťažovateľov vo vzťahu k § 41 ods. 2 katastrálneho zákona bolo to, že absolútne neplatná zmluva, ktorá bola podkladom pre skorší návrh na vklad č. V-237/2003, *«objektívne nemôže spôsobiť vznik, zmenu, alebo zánik práva k nehnuteľnosti a potom takéto práva k tej istej nehnuteľnosti sa ani nezapíšu do katastra. A preto prvé poradie takejto zmluvy nie je skutočnosť, ktorá by porušovala takúto normu /§ 41 ods. 2 katastrálneho zákona/. Z tohto hľadiska potom by nemalo byť dôležité to, že treba vyčkáť, či sa vznik, zmena alebo zánik práva do katastra zapíše, lebo niet čo zapísať z „absolútne“ neplatného právneho úkonu.»*.

Podľa názoru sťažovateľov *„Najvyšší súd SR nevzal do svojich hodnotiacich úvah vyjadrenie odvolaním žalovaného najmä v tej časti, ktorá sa týkala v žalobe namietanou otázkou absolútnej neplatnosti právneho úkonu – zmluvy, ktorá bola predmetom vkladového konania V-237/2003. Túto absolútnu neplatnosť konštatoval ohľadne konania V-237/2003 Krajský súd v B. Bystrici v rozsudku č. 23 S/164/2003 zo dňa 21. 1. 2004 a Najvyšší súd SR v rozsudku č. 1 Sž-o-KS 91/04 zo dňa 2. 12. 2004 a opakovane aj v rozsudku Sž-o-KS 7/2006.“*.

Sťažovatelia tvrdia, že *«Protest prokurátora spôsobil, že raz získané „základné právo“, ktorým je vlastnícke k bytu č. 41 bolo odňaté na základe formálneho a arbitrárneho postupu pri aplikácii ustanovenia § 41 ods. 2 zákona o katastri, na zistený skutkový stav, keď zmyslom uvedeného ustanovenia je poskytnúť náležitú ochranu podľa zákonného princípu práva priority jednému z viacerých relevantných právnych vzťahov, odlišných subjektov týkajúcich sa tej istej nehnuteľnosti.»*.

Vzhľadom na právoplatné zastavenie správneho konania o skoršom návrhu na vklad vlastníckeho práva č. V-237/2003 z dôvodu späťvzatia návrhu na vklad už správny orgán rozhodujúci o vklade bezpodielového spoluvlastníctva sťažovateľov nebude pri rozhodovaní

o neskoršom vklade sťažovateľov č. V-3441/2003 obmedzovaný zásadou priority návrhov v zmysle § 41 ods. 2 katastrálneho zákona vo vzťahu k skoršiemu návrhu č. V-237/2003.

Ústavný súd považuje za dôležité zdôrazniť, že napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu nedochádza k nezvratnej strate vlastníckeho práva k dotknutému bytu. Vyhovením protestu prokurátora a zrušením rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu č. V-3441/2003 sa vec (konanie o návrhu na vklad sťažovateľov) vrátila do štádia, kedy má prvostupňový orgán opätovne rozhodovať o návrhu na vklad. V ďalšom správnom konaní, aj vzhľadom na právoplatné skončenie konania o skoršom návrhu na vklad č. V-237/2003, nemožno vylúčiť ani alternatívu, že návrhu sťažovateľov na vklad dotknutého bytu do ich bezpodielového spoluvlastníctva manželov môže byť vyhovené.

Z uvedeného ústavný súd vyvodzuje, že napadnuté rozhodnutie nie je vzhľadom na jeho relevanciu v celkovom doterajšom priebehu správneho konania a súdneho konania v tejto veci spôsobilé výrazne a nezvratným spôsobom zasiahnuť do základných práv sťažovateľov. V tomto konaní preto nie je splnená základná podmienka výnimky zo spomínanej zásady, podľa ktorej ústavný súd v rámci konania o sťažnosti zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa konanie právoplatne skončilo.

Pri predbežnom prerokovaní predloženej sťažnosti ústavný súd zistil, že ochranu sťažovateľom označeným základným právam proti ich namietanému porušeniu je oprávnený poskytnúť v ďalšom konaní tak správny orgán rozhodujúci o návrhu na vklad č. V-3441/2003, ako aj všeobecný súd v prípade, ak by niektorý z účastníkov správneho konania napadol rozhodnutie druhostupňového správneho orgánu prostredníctvom správneho súdnictva. Ústavný súd preto rešpektujúc požiadavku subsidiarity plynúcu z čl. 127 ods. 1 ústavy i svoju doterajšiu rozhodovaciu prax sťažnosť sťažovateľov odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ústavný súd poukazuje aj na svoju doterajšiu judikatúru, súčasťou ktorej je aj právny názor,

podľa ktorého všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavnoprocené princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže ústavný súd nedospel k záveru, ktorým by pripustil možnosť vysloviť porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, nemohlo dôjsť ani k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne m. m. II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08, IV. ÚS 82/09, III. ÚS 103/2010). V opačnom prípade by sa ústavný súd stal opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy (obdobne napr. II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08, IV. ÚS 82/09, III. ÚS 103/2010).

Keďže došlo k odmietnutiu sťažnosti, ústavný súd sa nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľov (návrhom na zrušenie napadnutého rozsudku a úhradu trov konania), pretože tieto sú viazané na to, že ústavný súd sťažnosti vyhovie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. júna 2011